

Шакалій Світлана Миколаївна
к.с.-г.н., викладач кафедри рослинництва,
Мироненко Аліна Андріївна
здобувач вищої освіти СВО Магістр
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава, Україна

ВПЛИВ БІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОРТУ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ ТРИТИКАЛЕ ОЗИМОГО

Використання сорту як фактора підвищення урожайності тритикале озимого є особливо актуальним при виробництві насіннєвої продукції. Враховуючи, що в умовах різких гідротермічних коливань, пов'язаних із глобальним потеплінням, сорти з низьким рівнем адаптивності, мають велику розбіжність між потенційною та реальною врожайністю, яка значно варіює за роками, важливого значення набуває правильний добір сортів з метою максимальної реалізації генетичного потенціалу закладеного при їх створенні.

Виробництво в необхідних об'ємах власного високоякісного продовольчого і кормового зерна є стратегічним завданням агропромислового комплексу на сучасному етапі забезпечення продовольчої безпеки країни і в майбутньому матиме вирішальне значення для світової спільноти, оскільки щорічне збільшення чисельності населення у світі підтверджує той факт, що значна частина не доїдає і голодує. Максимальне використання генетичного потенціалу нової зернової культури – тритикале, як вагомої за урожайністю й якістю зерна переважає традиційні зернові культури й може бути одним із шляхів вирішення даного завдання [1-3].

Зростання величини і якості рослинницької продукції на 50 % залежить від біологічних чинників, при цьому домінуюча роль відводиться селекції й насінництву. Чим гірші природні умови регіону та недостатня оснащеність технічна господарства, його економічна неспроможність, тим значніша роль біологічної інтенсифікації процесів в рослинництві на основі селекції й насінництва [4].

Оскільки кількість опадів у період дозрівання насіння – повна стиглість була меншою, то на показник енергії проростання, який характеризує ступінь його життєздатності, більший вплив мала сформована маса 1000 насінин.

У 2017 р. показник енергії проростання насіння відмічали найнижчим і становив 85,9–86,6 %. За НІР₀₅ 0,75 вплив сорту на даний показник не спостерігали, різниця була не суттєвою і становила 0,1–0,5 %.

У 2018 р. енергія проростання свіжозібраного насіння була в межах 87,4–88,9 %. Різниця між сортами становила 0,1–1,9 %. За НІР₀₅ 0,76 достовірно нижчими на 0,8–1,9 % виявили показники в сортів степового екологічного типу, зокрема: Харроза – 86,3 %, Ратне – 87,4 %.

У 2019 р. енергія проростання насіння також була зафіксована високою 86,0–87,9 %. За НІР₀₅ 0,98 достовірну різницю забезпечив сорт Раритет.

Порівняно з 2017 р. енергія проростання насіння була вищою у 2018 р. на 1,5–2,3 %, а в 2019 р. – на 0,1–1,3 %.

Важливим показником посівних якостей насіння є лабораторна схожість яку визначають за кількістю нормальних пагінців, що з'явилися через 7–10 діб пророщування [5].

Одержаний нами високий даний показник усіх сортів був забезпечений нижчим волого забезпеченням та вищими тепловими ресурсами періоду повна стиглість – збирання. У 2017 р. лабораторна схожість насіння становила 93,0–93,7 %.

Порівняно з 2017 р. вищий на 1,3–2,0 % показник лабораторної схожості насіння виявили в 2018 р. Лабораторна схожість насіння була в межах – 94,3 % сорт Харроза – 95,8 % Обрій Миронівський. Відмінності між сортами які становили 0,1–0,6 % за найменшої істотної різниці 0,95 відзначили несуттєвими. У 2019 р. цей показник був дещо нижчим порівняно з попереднім роком і становив 93,5–94,9 %.

Даний показник коливався від 86,2 % у сорту Харроза до 87,6 % у сорту Мольфар. Середній за роки досліджень показник лабораторної схожості насіння виявлено високим і становив 93,6–94,7 %.

Бібліографічний список:

1. Щипак Г. В. Селекція і насінництво тритикале озимого. Харків, 2010. С. 70–107.
2. Зубець М. В. Сій тритикале і жито – господарем будеш. *Зерно і хліб*. 2004. № 1. С. 30–33.
3. Тритикале озиме – цінна зернова культура. *Актуальні проблеми агропромислового виробництва України* : матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. молодих вчених, 12 листоп. 2015 р. Львів-Оброшине, 2015. С. 27–28.
4. Физикохимические свойства озимого тритикале/ Н. П. Шишлова та ін.. *Земледелие и селекция в Беларуси*. 2004. Вып. 40. С. 198–204.
5. Плакса В. М., Поширення тритикале в світі. *Сучасні аграрні технології*. Київ: Знання, 2013 С. 34–38.